

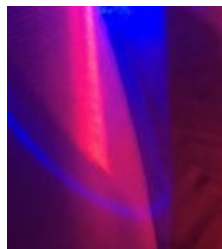
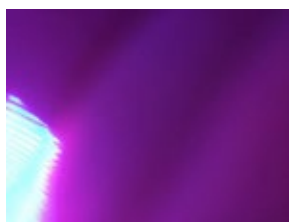
The background is a white canvas with several abstract, overlapping shapes and lines. In the top left, there's a blue shape. A large, pale yellow shape dominates the center-left. To the right, there's a bright pink shape and an orange shape below it. A thin, light grey arc curves across the bottom right. A thick, dark grey curved line is also present in the bottom right. A thin black line with several sharp, zig-zagging points extends from the left towards the center. The text 'Light Art' is centered in a dark green, sans-serif font.

Light Art

Light Art – Světlo jako východisko a nástroj výtvarné tvorby

Pavla Novotná

Na přelomu března a dubna 2019 připravil umělec Pavel Korbička přímo pro Dům umění města Brna světelné instalace. Tento site-specific projekt nazval *Deflection (Vychýlení)*. Velkoformátové světelné labyrinty měnící barvy s každým pohybem jejich návštěvníka se staly cestou, při které bylo přímo možné vnímat psychické i fyzické účinky barevně zakřiveného prostoru. Narušení symetrického půdorysu interiéru navodilo pocit, že se návštěvník nachází na zcela jiném místě než ve známém interiéru galerie. Díla, která používají světlo jako svébytný nástroj, materiál či východisko umělecké reflexe, nás přenášejí do světa smyslových prožitků, halucinací a překvapení. Zážitek může vést k hlubšímu prozkoumávání umění založeného na využití světla (zejména toho umělého „elektrického“) ve smyslu výtvarného vyja-



dřovácího prostředku (v propojení s pohybem, prostorem, objektem apod.) a jeho možností ve vlastní výtvarné tvorbě.

Světlo je fascinujícím fyzikálním jevem. Lidé jsou spíše na počátku cesty jeho zkoumání, neboť vědci stále objevují další možnosti „nástrojů ze světla“ v podobě laserových optických pinzet, pulzů a paprsků (více viz nositelé Nobelovy ceny za fyziku z roku 2018, Arthur Ashkin, Gérard Mourou a Donna Stricklandová). Světlo je také zajímavým fenoménem z hlediska psychologie jedince, jeho vnímání a smyslu. „Samo o sobě je pro nás neviditelné, jsme schopni vnímat pouze jeho zdroj a předmět, od kterého se odráží, a přesto je tím jediným, co vidíme.“

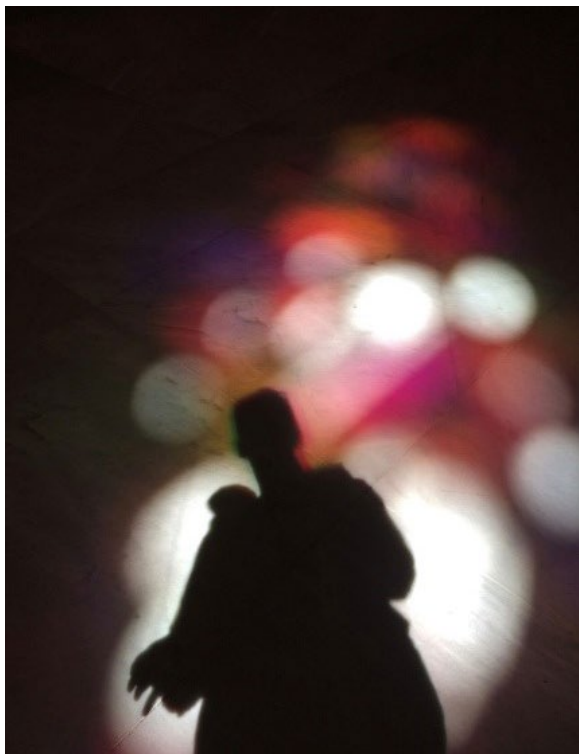
Nelze také opomenout metaforiku světla, která je zakotvena v základech filozofie západní civilizace např. v platónské „jeskyni poznání“. Zásadní archetyp vytváří „světlo“ v křesťanské kultuře (symbol božského principu) a náboženství po celém světě. Symboliku můžeme zřetelně vnímat v křesťanské architektuře, kde je skrze barevné vitráže středověkých katedrál předáváno její poselství.

V současné době také existuje v Evropě celá řada každoročně pořádaných vizuálních „podívaných“ – festivalů světla. Různorodé umělecké formy inspirující se světlem bývají někdy označovány souhrnně jako Light Art. Mezi nejvýznamnější zahraniční umělce mohou patřit např.: Anthony McCall (1946), Robert Irwin (1928, USA), Dan Flavin (1933, USA), James Turrell (1943, USA), Jenny Holzer (1950, USA), François Morellet (1926, Francie), Chris Wood (1954, VB), Rafael Lozano-Hemmer (1967, Mexiko) nebo i Yayoi Kusama (1929, Japonsko). A u nás např.: Zdeněk Pešánek (1896), Stanislav Zippe (1943) či Václav Cigler (1929).

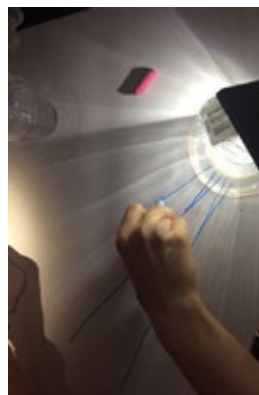


Zásadní inspirací pro nadcházející výtvarnou činnost se stal nejen zážitek z aktuální návštěvy výstavy Pavla Korbíčky, ale také návštěva blízkého kostela a pozorování světla procházejícího skrze barevná mozaiková okna; v obou případech jsme mohli vnímat působení světla na proměnu atmosféry a prostoru. Inspirační zdroje se dále nalézaly v dílech významných umělců z oblasti Light Art, především v objektech dánského umělce Ólafura Eliassona (1967) a také ve světelných magických pokojích japonské umělkyně Yayoi Kusama.

K tvorbě byly využity skleničky a průsvitné předměty, baterka, mobilní telefon či jiný světelný zdroj, papír, pastely, tužky apod. Umělým světelným zdrojem, který má při sobě každý z nás, může být mobilní telefon – lze jej využít jako baterku. Zpočátku prozkoumáváme různé optické jevy při rozmanitých podmínkách. Mechanismy odrazu světla a „duhové“ barvy spektra se jeví jako vizuálně zajímavé. Můžeme si hrát i se starými kompaktními disky, zrcadly, stíny a prosvícením předmětů z průsvitných materiálů.



Na základě počátečních experimentů, které zaznamenáváme focením a natáčením videa, můžeme přejít k vytváření barevných a následně pak jemných černobílých záznamů odrazů a pohyblivých dotyků světla obyčejnou tužkou. Ty se tak stanou konečným výstupem celého tvůrčího procesu, výsledkem s již záměrným výběrem výtvarných prostředků.





ČTK (2019). *Nobelovu cenu 2018 za fyziku dostala trojice vědců za vývoj nástrojů ze světla*. Dostupné z <https://ct24.ceskatelevize.cz/veda/2610530-sledujte-laureata-nobelovy-ceny-za-fyziku-oznamy-dnes-pred-polednem>

Eliasson, O. (2009). *Hra s prostorem a světlem: TED talks*. Dostupné z https://www.ted.com/talks/olafur_eliasson_playing_with_space_and_light?language=cs

Lebowitz, R. (2017). *From Yayoi Kusama to Glenn Ligon, 7 Artists Using Light in Radical Ways*. Dostupné z <https://www.artsy.net/article/artsy-editorial-7-artists-light-radical-ways>

Olafur Eliasson. Dostupné z <https://www.olafureliasson.net>

Pavel Korbička „Deflection“. Dostupné z <http://www.dum-umeni.cz/cz/vystavy/detail/id/481>

Posts In: Světelný design v kostce. Dostupné z <https://www.svetelnydesign.cz/blog/category/svetelny-design-v-kostce/>

Rolník, J. K. (2015). *Světelný design v kostce – Část 19 – Light art – umělecká práce se světlem*. Dostupné z <http://www.odbornecasopisy.cz/svetlo/clanek/svetelny-design-v-kostce-cast-19-light-art-umelecka-prace-se-svetlem--1167>